

Proč studovat ekonomii? (Několik poznámek místo předmluvy)	1
A - ÚVOD DO EKONOMIE	
1. Seznámení s ekonomikou	3
1.1 Mikroekonomie a makroekonomie	4
1.2 Ekonomie pozitivní a normativní	5
1.3 Vznik a vývoj ekonomie	5
1.4 K názvu našeho předmětu	6
2. Základní předpoklady produkce výrobků a služeb	8
2.1 Potřeby a jejich uspokojování	8
Zájmy a cíle	8
2.2 Výrobky a služby	9
2.3 Výrobní faktory	10
2.3.1 Vzácnost výrobních faktorů a jejich oceňování	12
2.3.2 Princip efektivnosti	12
2.4 Problém volby a náklady obětované příležitosti	13
Náklady obětované příležitosti	13
2.5 Hranice produkčních možností firmy	14
2.6 Mezní míra transformace	16
2.7 Hranice produkčních možností ekonomiky	17
2.7.1 Fyzické a institucionální produkční možnosti ekonomiky	18
2.8 Dělbba práce a specializace	19
2.9 Směna	20
3. Peníze	22
3.1 Vznik a vývoj peněz	22
3.2 Co může být penězi?	24
3.3 Funkce peněz	25
3.4 Dodatek: Quasi – peníze a jejich likvidita	25
4. Tržní mechanismus – jeho logika a mechanika	27
4.1 Trh a tržní mechanismus	27
Typy ekonomik	28
4.2 Poptávka	30
Zákon poptávky	31
Jiné faktory ovlivňující poptávané množství	31
Změny poptávky	31
Změna poptávaného množství versus změna poptávky	33
4.3 Nabídka	35
Zákon nabídky	36
Jiné faktory ovlivňující nabízené množství	36

Změny nabídky	36
Změna nabízeného množství versus změna nabídky	37
4.4 Determinace tržní ceny	38
Změny ceny a obchodovaného množství	40
Chyby, kterých se nejčastěji dopouštíme, když ...	41
4.5 Elasticita poptávky	42
4.5.1 Cenová elasticita poptávky	42
Rozmezí cenové elasticity	43
Cenová elasticita a celkový příjem (tržba)	44
Faktory ovlivňující velikost cenové elasticity poptávky	45
4.5.2 Důchodová elasticita poptávky	46
4.5.3 Křížová cenová elasticita poptávky	46
B – ÚVOD DO MAKROEKONOMIE	
Produkt ekonomiky a jeho determinace	
5. Produkt ekonomiky a jeho měření	48
5.1 Makroekonomické agregáty	49
5.2 Nominální a reálný produkt	50
5.3 Metody výpočtu hrubého domácího produktu	51
Výdajová metoda	51
Důchodová (příjmová) metoda	54
Hrubý domácí produkt jako součet přidaných hodnot	56
5.4 Rozdíl mezi „domácím“ a „národním“ produktem	57
5.5 Některá omezení při výpočtu hrubého domácího produktu	57
Problém stínové ekonomiky	58
Práce v domácnosti	58
Otázka volného času	59
Necitlivost vůči společenské „hodnotě“ a kvalitě statků	59
Necitlivost vůči životnímu prostředí a přírodním zdrojům	59
HDP a lidské štěstí	59
5.6 Alternativní indikátory	60
Ekonomická úroveň země	60
6. Determinace produktu ekonomiky	62
6.1 Agregátní poptávka a agregátní nabídka	62
Agregátní poptávka	63
Agregátní nabídka	64
6.2 Interakce agregátní poptávky a agregátní nabídky	65
6.3 Deflační a inflační mezera	66
Deflační mezera	66
Inflační mezera	67
6.4 „Pravdivá“ makroekonomická rovnováha	68
6.5 Bližší pohled na agregátní poptávku	70
Spotřeba domácnosti	70
Další faktory ovlivňující výši spotřeby	71

Sklon ke spotřebě	71
Sklon k úsporám	72
6.6 Výdajový multiplikátor	74
Dvě ekonomická zla – inflace a nezaměstnanost	
7. Inflace	77
7.1 Poptávková inflace	78
7.2 Nákladová inflace	78
7.3 Měření inflace	79
Cenové indexy	79
Míra inflace	80
7.4 Plíživá a pádivá inflace. Hyperinflace	81
7.5 Anticipovaná a neanticipovaná inflace	81
7.6 Další typologie inflace	83
Stagflace a slumpflace	83
7.7 Ještě k důsledkům inflace	83
8. Nezaměstnanost	85
8.1 Pojetí nezaměstnaného	85
8.2 Příčiny nezaměstnanosti	86
Neoklasický přístup	86
Keynesiánský přístup	87
8.3 Typy nezaměstnanosti	87
Frikční nezaměstnanost	87
Sezónní nezaměstnanost	88
Strukturální nezaměstnanost	88
Cyklická nezaměstnanost	88
8.4 Měření nezaměstnanosti	89
8.5 Nezaměstnanost a inflace	89
Ekonomické důsledky nezaměstnanosti	91
Sociální důsledky nezaměstnanosti	92
8.6 Politika zaměstnanosti	92
Makroekonomická úloha vlády	
9. Hospodářská politika a její cíle	96
9.1 Subjekty hospodářské politiky	97
9.2 Cíle hospodářské politiky	98
9.3 Konfliktnost cílů hospodářské politiky	99
Nástroje hospodářské politiky	101
10. Monetární politika	102
10.1 Trh peněz	103

10.1.1 Poptávka po penězích - motivy držby peněz	103
10.1.2 Nabídka peněz	105
Monetární agregáty	106
Proces tvorby bankovních peněz	107
10.1.3 Rovnováha na peněžním trhu	109
10.2 Nástroje monetární politiky	110
10.2.1 Změna povinných minimálních rezerv	111
10.2.2 Operace na volném trhu	111
10.2.3 Diskontní politika	112
10.3 Typy monetární politiky	112
10.3.1 Dilema CB	113
10.3.2 Transmisní mechanismus	114
10.3.3 Rovnice směny a neutralita peněz	114
10.4 Eurozóna a Evropská centrální banka	115
11. Fiskální politika	117
11.1 Příjmová a výdajová stránka státního rozpočtu	117
11.1.1 Příjmy státního rozpočtu	118
11.1.2 Výdaje státního rozpočtu	119
11.1.3 Typy deficitů státního rozpočtu	121
11.1.4 Vytěsňovací efekt deficitu státního rozpočtu	121
11.1.5 Veřejný dluh	122
11.2 Nástroje fiskální politiky	122
11.3 Expanzivní a restriktivní fiskální politika	124
11.4 Multiplikátor vládních výdajů	125
11.5 Ekonomie strany nabídky	126
Ekonomický růst a ekonomický cyklus	
12. Ekonomický růst	129
12.1 Faktory ekonomického růstu	130
12.1.1 Práce	131
12.1.2 Fyzický kapitál	131
12.1.3 Lidský kapitál	131
12.1.4 Technologické změny	132
12.1.5 Institucionální a sociokulturní faktory ekonomického růstu	133
12.2 Extenzivní a intenzivní ekonomický růst	134
12.3 Míra (tempo) ekonomického růstu	134
12.4 Udržitelný rozvoj	135
13. Ekonomický cyklus	136
13.1 Charakteristika ekonomického cyklu, jeho vztah k růstu a fáze	136
13.2 Příčiny ekonomického cyklu	138
„Poptávkové“ teorie ekonomického cyklu	139
„Nabídkové“ teorie ekonomického cyklu	141

Investiční multiplikátor a důchodový akcelerátor	142
Interakce multiplikátoru a akcelerátoru v modelu ekonomického cyklu	142
13.3 Náklady ekonomického cyklu a proticyklická politika	143
C – ÚVOD DO MIKROEKONOMIE	
Trh výrobků a služeb	
14. Utváření poptávky – chování spotřebitele	145
14.1 Teorie mezního užitku	145
Užitek	145
Zákon klesajícího mezního užitku	147
14.2 Přebytek spotřebitele	148
14.3 Maximalizace užitku	149
14.4 Od individuální poptávky k tržní poptávce	151
15. Utváření nabídky – chování výrobce (firmy)	153
15.1 Firma	153
15.2 Cíle firmy	153
15.3 Kombinace a substituce výrobních faktorů jako ekonomický problém	154
15.3.1 Mezní (fyzický) produkt výrobního faktoru	156
15.3.2 Zákon klesajícího mezního produktu	157
15.3.3 Příjem z mezního produktu výrobního faktoru	159
15.3.4 Mezní náklady na výrobní faktor	159
15.3.5 Kolik jednotek výrobního faktoru firma nakoupí či zaměstná	160
15.3.6 Rozpočtové omezení firmy	160
15.4 Náklady firmy	161
15.4.1 Období v ekonomii	161
15.4.2 Náklady v krátkém období	162
Fixní, variabilní a celkové náklady	162
Průměrné a mezní náklady	164
15.4.3 Náklady v dlouhém období	166
Úspory z rozsahu	167
Ztráty z rozsahu	168
Explicitní a implicitní náklady	169
Soukromé, externí a společenské náklady	169
Transakční náklady	170
Utopené náklady	170
15.5 Zisk firmy	171
15.6 Firma v rozdílných tržních strukturách	173
Dva teoretické modely: dokonalá konkurence a monopol	173
15.7 Firma v dokonalé konkurenci	173
15.8 Firma jako monopol	174
Monopolní cena a monopolní zisk	174
Dvě reálné situace: oligopol a monopolistická konkurence	176
15.9 Firma v oligopolní struktuře	176
15.9.1 Bariéry vstupu do odvětví	176

15.9.2	Vzájemná závislost a podmíněnost ekonomického chování ...	178
15.9.3	Formy oligopolní koordinace	178
	Kartelové dohody	179
	Cenové vůdcovství	180
	Barometrická tvorba cen	180
	Paralelní tvorba cen	180
15.9.4	Dodatek: Oligopol homogenní a diferencovaný	181
15.10	Firma v monopolistické konkurenci	181
Trh výrobních faktorů		
16. Trh práce		184
16.1	Dokonale konkurenční trh práce	185
16.1.1	Nabídka na trhu práce	185
	Individuální nabídka práce	185
	Kolik práce nabídnete?	186
	Motivace k práci	187
	Individuální nabídka práce a omezující reality	188
	Tržní nabídka práce	188
16.1.2	Poptávka na trhu práce	188
	Poptávka jednotlivé firmy po práci	189
	Tržní poptávka po práci	190
16.1.3	Rovnováha na trhu práce	190
16.2	Nedokonale konkurenční trh práce	191
16.2.1	Existuje mnoho trhů práce	191
16.2.2	Vláda a trh práce	192
	Zaručená minimální mzda a některé její důsledky	193
16.2.3	Odbory na trhu práce	194
	Alternativní strategie odborů	194
16.2.4	Kolektivní vyjednávání	198
	Stávky a výluky	198
	Zprostředkování a arbitráž	200
16.2.5	Rozdíly ve mzdách	200
	Rozdíly dynamické a kompenzační	200
	Rozdíly plynoucí z rozdílné vybavenosti „lidským kapitálem“	201
	Rozdíly plynoucí z diskriminace	202
17. Trh kapitálu		204
17.1	Reálný kapitál a finanční kapitál	205
17.2	Nabídka, poptávka a cena na trhu kapitálu	206
17.3	Alokační funkce úrokové míry	209
17.4	Trh kapitálu pod drobnohledem	209
	Dodatek – Kurzovní lístek Burzy cenných papírů Praha	213
	Akcie, podílové listy a dluhopisy	214

18. Trh přírodních zdrojů	217
18.1 K trhu neobnovitelných zdrojů	217
18.1.1 Realita cenového vývoje	219
18.1.2 Přílišný optimismus neoklasické teorie	220
18.2 K trhu obnovitelných přírodních zdrojů	221
18.2.1 “Tragédie obecních pastvin“ a nezbytnost vymezení vlastnických práv	223
Mikroekonomická úloha vlády	225
19. Externality	227
20. Veřejné statky	233
Problém „černého pasažéra“ a úloha vlády	234
21. Problém „veřejné volby“	237
21.1 Vznik a základy teorie veřejné volby	237
21.2 Role státu (vlády) v ekonomice. Stát nahrazuje trh	237
21.3 Subjekty politického trhu	238
21.4 Politické cykly a konkurence mezi politickými stranami	239
21.5 Dobývání renty	240
21.6 Mechanismy veřejné volby	240
21.7 Teorém středního voliče	243
22. Rozdělování a přerozdělování důchodu	245
22.1 Prvotní rozdělení důchodů	245
22.2 Metody měření nerovností	246
22.3 Přerozdělovací procesy	249
D – ÚVOD DO MEZINÁRODNÍ EKONOMIE	
23. Mezinárodní obchod	253
23.1 Příčiny mezinárodní směny	253
23.2 Důsledky mezinárodní směny	255
23.3 Překážky volného mezinárodního obchodu	256
23.4 Úsilí o volný obchod	257
24. Mezinárodní finance	259
24.1 Měnové kursy	259
24.2 Determinace měnového kursu	263
Model měnového trhu	263

Obsah

Determinace měnového kursu v krátkém období	265
Determinace měnového kursu v dlouhém období	267
24.3 Systémy měnových kursů	268
Oficiální intervence na devizových trzích	270
24.4 Platební bilance	271
Dílčí salda platební bilance	271
Kumulativní salda platební bilance	273
25. Mezinárodní ekonomická integrace	277
25.1 Globální linie integračních procesů	277
25.2 Regionální linie integračních procesů	279
25.3 Stupně rozvinutosti ekonomické integrace	280
25.4 Hybné síly integračních procesů	282
25.5 Účinky ekonomické integrace	283
25.6 Integrační program EU a jeho realizace	284
25.7 Očekávané efekty z členství Česka v EU	286
Užitá literatura	289